

RDEČI PRAPOR

Glasilo jugoslovanske socialne demokracije.

Naročnina za avstro-ogrsko kraje za celo leto 10:40 K, za pol leta 5:20 K, za četrt leta 2:60 K, mesečno 90 vin.; za Nemčijo za celo leto 12 K, za pol leta 6 K, za četrt leta 3 K; za Ameriko za celo leto 14 K, za pol leta 7 K. — Reklamacije so poštne proste. Nefrankirana pisma se ne sprejemajo. Rokopisi se ne vračajo. Inserati enkrat 20 vin., večkrat po dogovoru. Posamezna številka 10 v.

Internacionala.

V glavnem mestu male Danske, v Kodanju, se je v nedeljo otvoril osmi mednarodni socialistični kongres. Iz vseh krajev sveta so se zbrali zastopniki bojovno organiziranega delavstva, da razpravljajo o vprašanjih, tiščočih se gibanja milionov, ki streme iz suženstva k svobodi, iz razkosanosti k enoti, iz bede k užitku, iz duševne zane-marjenosti k najvišjim vrhuncem kulture. Najraznovrstnejši jeziki se govore ta teden v Kodanju, zastopniki vsakovrstnih ver so tu navzoči, ženske zborujejo skupno z moškimi. Jezik, vera, spol ne loči onih, ki jih združuje in veže skupna ideja osvoboditve vseh ljudi in udejstvovanja človeštva. Stari Babilon s svojo čudovito pestrobojnostjo se zdí obnovljen v Kodanju; ali ne podira se stari babilonski stolp, kajti kar zida moderna internacionala, ne stremi v fantastne višave nebes, temveč ima svoje čvrste fundamente na zemlji; na tem svetu hoče zgraditi dom ljudem, da ne bodo tujci in hlapci brez pristreja na svoji zemlji.

Privadili smo se mednarodnim socialističnim kongresom kakor samo posebi umevnim dogodkom in vpricho dejstva, ki se ponavlja že osmič, je marsikomu izginil občutek za grandioznost te prikazni, ki jej ni enake v sodobnem življenju. V mednarodnem kongresu se izraža vsestranost socialističnega gibanja, edinega ki more po pravici trditi, da obsega ves obljudeni svet in združuje vse človeštvo. Mednarodna je tudi znanost in tudi ona postavlja na svojih mednarodnih kongresih mejnike; toda oni so namenjeni teoriji. Socialistični kongres pa pomeni prakso, dejanje, boj. In v tem je brez primere. Kje je politična stranka, kje je cerkev, ki bi mogla tako kakor socialistična armada reči: Pod mojo zastavo se zbira človeštvo vsega sveta? Kako majhne so v primeri z bataljoni zavednega delavstva ponosne krščanske cerkve, kako majhne religiozne družbe vzhoda, ki vendar številno daleč presegajo krščanstvo? Kaj je klerikalizem, konservatizem, liberalizem, nacionalizem v primeri s socialistično armado? Vse to je in mora biti po svojem bistvu omejeno, ločeno, zagrajeno. Socializem pa podira ograje povsod, odstranjuje meje in združuje, kar so stolpja ločila. Sever in jug, vzhod in zapad si podaja v Kodanju roke, organizira iz tisočerih delov enoto, s skupno idejo stremečo za skupnim ciljem.

Če bi ne vedeli, da se vse na svetu godi po strogih, naravnih zakonih, bi morali verjeti v čudež. In človeku, ki ni poln socialističnega duha, se mora zdeti, da se vrši čudež. Kamor se oko ozre po tem svetu, ki je človeku določen za bivališče, povsod opazuje divje boje, kakor da so ljudje zverine brez razuma, gnane od neznane skrivnostne hudobe v zatiranje in uničevanje. Sovraštvo je geslo strank, zaničevanje sočloveka je ideal, blazno klanje polblaznih tolpa blagoslovljajo učenci ljubezni do bližnjega. Boj vseh zoper vse, brezobziren egoizem posameznika, ki se hrani s trupli in s krvjo drugih — tak se zdi človeku zakon sveta in življenja. Ob tem vzajemnem rohnenju, divjanju, ubijanju, pokončevanju pa se zbirajo v Kodanju ljudje, ki se niso še nikdar vi-

deli, tuji po jeziku, rasi, veri, kulturi; in kljub vsem tem razlikam se čutijo eno, hočejo eno in ustvarjajo eno! Čudež vseh čudežev neumeven in nepojmljiv!

Pa vendar ni čudež, ampak le izvrševanje zakona, ki je močnejši nego zakon sovraštva. Večni nagon življenja, čigar iskra je položena tudi najbednejšemu sužnju v dušo, je zbudil zatiranje in porodilo se jim je v glavah spoznanje, da je v bistvu le ena sila, ki jih davi in mori, enaka povsod, kjer gospoduje človek nad človekom in kjer močnejši ponižuje slabjšega, izpreminjajoč ga v žival. Slediti pa je moralo spoznanje, da je tudi rešitev zatiranega človeštva v eni sami sili: V odporu vseh zatiranih, v boju vseh sužnjev zoper vse tiranstvo, z eno besedo v socializmu.

V tisočerih oblikah se pojavlja besno zatiranje; ali duh mu je povsod enak. Materialna lastnina ustvarja gospodarje, nje pomanjkanje pa sužnje. Moderna tehnika, razvijajoča se z orjaškimi koraki, je dala gospodujočim novo sredstvo, ki jim odpira pot do najdespotičnejše vlade: Kdor ima moderna delavna sredstva v svojih rokah, je gospodar vsega dela, vseh njegovih sadov in gospodar ljudi. Silovito, z brezprimerno naglico se razvija proces. Vsak dan večji so stroji, vsak dan obširnejše tovarne, vsak dan močnejše in bogatejše izkoriščevalne družbe. Stari načini izdelovanja se morajo umikati, moderno industrializiranje preplavlja ves svet, posest proizvodjalnih sredstev postaja od dne do dne očitnejše prvotna, odločujoča moč.

In s tem je jasno načrtana pot izkoriščanim množicam. Svoboda doseže človeštvo le če bo samo urejevalo svoje delo in samo po lastnem spoznanju uživalo plodove svojega dela, do katerih pa pride le tedaj, če se reši monopolistov in prevzame vsa proizvodjalna sredstva v svojo splošno last.

Nič ni čudežnega v tem. Povsem naravno je, znanstveno utemeljeno in jasno kakor beli dan. Toda kalne so človeške oči in včasih potrebujejo stoletja, da spoznajo najjasnejšo resnico. Zato je čudovito, kako naglo se razširja spoznanje njihove naloge med delavstvom vsega sveta, kako urno se organizira silna armada, ki ima osvoboditi delo in z delom svet.

Stoletja je potrebovalo krščanstvo, ko je imelo svoje vire v davnih minolih stoletjih, preden se je razširilo med delom človeštva, ki je bil vendar komaj odlomek celote. Komaj šestdeset let je minilo, odkar je izšel komunistični manifest z donečimi besedami: **Proletarci vseh dežel, združite se!** — in že se lahko pravi, da je beseda meso postala. V stari Evropi in v mladi Ameriki, tam na drugem koncu sveta, v Avstraliji in Novi Zelandiji, med rumenimi in črnimi ljudmi poslušajo trpinčeni sužnji s plamtečimi očmi in hrepenečimi srci novi evangelij, evangelij rešitve in svobode. Česar vsa tisočletja, odkar hodi človek po zemlji, niso mogla doseči, se približuje uresničenju: Da se iz milionov in milionov ljudi osnuje eno človeštvo v svobodi in bratstvu in da postane zemlja vsem prijazen dom.

Vpricho čudežnega zbliževanja in združevanja narodov v socializmu mora izginiti

malodušnost; vse nade trpinov dviga svetovni kongres delavnega ljudstva, spodbujajoč nas vse na novo, še krepkejšo delo pod vodstvom vse obsegajoče socialistične internacionala!

Izgredi militarizma.

O potrebi militarizma in o njegovi organizaciji so mogoči jako različni nazori. Dočim je večina vojakov po poklicu prepričana, da je sedanja oblika vojske edino dopustna in uamenu primerna, pa imamo še danes generale, ki so hudi, da ni treba vojakom služiti po deset let pod puško kakor nekdanj; dočim zahteva kapitalizem armado, ki je sposobna predvsem za policijsko službo proti delavstvu; dočim mislijo starokopitneži, da noben milion za orožje in barke ni odveč, je n. pr. socialna demokracija prepričana, da zahtevajo ljudski interesi v dvajsetem stoletju popolno preosnovo brambne sile, ki ne sme stati nad prebivalstvom in proti večini prebivalstva, ampak mu ima služiti.

Toda naj že bodo nazori o militarizmu kakršnikoli; gotovo je, da morajo tudi v sedanjih oblikah vojske veljati zakoni človečnosti in da noben slučaj ne more opravičevati zaničevanja človeškega življenja. Tudi vojak v uniformi ima pravico zahtevati, da se spoštuje njegovo življenje in odvrne od njega vsaka nevarnost, ki jo more spoznati človeški um. Pa ne le vojak sam; vse prebivalstvo, ki ima pri vojakih brate, sinove, očete, sme zahtevati, da se ne ustvarja nevarnost in vojaštvo ne podi vanjo.

Toda nobeno leto ne mine, da bi se v armadi ne zgodile nesreče, ki so povzročene popolnoma po nepotrebnem. Prvič je izzval splošno ogorčenje pred leti znani pohod pri Bileku, izvršen ob strašni vročini in brez vse skrbi za zdravstvo, tako da je ogromno število vojakov vsled napora in pomanjkanja vode obolelo, nekateri pa so umrli. Takrat so pod vtiskom splošne razburjenosti najvišje vojaške instance obljubovale, da bodo krivci kaznovani in da se nikdar več ne bo primerilo kaj podobnega. Obljube so bile tako slavnostne, da se je prebivalstvo polagoma pomirilo in verjelo, da je bila tragedija pri Bileku le izjema.

A vendar je ostalo izza Bileka, kakor je bilo prej. Paznost se je nekoliko povečala v izvenvojaških krogih in njej se je zahvaliti, da je prihajalo tako trpinčenje vojakov pogostejše na dan. Marši, na katerih so vojaki cepali kakor muhe, so se ponavljali, zdaj v Dalmaciji, zdaj na Ogrskem. A zadnje dni se je zgodila zopet vojaška nesreča na južnem Tirolskem.

Med Trientom in Roveretom so bili veliki vojaški manevri. V militarističnih krogih pripisujejo zadnja leta posebno važnost vajam v gorah in zaradi tega so se ustanovile celo posebne planinske čete. A tudi druge dele armade vodijo radi v hribe, češ da mora biti vojska pripravljena za vojno, ki bi se utegnila voditi v planinah.

Tudi letošnji tirolski manevri so imeli planinski značaj. Ni pa dovolj, da nalagajo vaje v takih krajih vojakom posebne težave, katerim se seveda ni izogniti, če se že lazi po hribih. Voditelji se niso nič ozirali na druge okoliščnosti, o katerih bi bili morali vedeti, da lahko povzročijo vsakovrstne nevarnosti. Vreme, ki je bilo letos sploh čudovito nepravilno, je imelo tudi te dni svoje muhe in ravno ob času omenjenih vaj na Bondonu je prišla grozna nevihta s silnim dežjem. Vsak otrok že ve, da je tako vreme v hribih sila nevarno. In če bi vojaški poveljniki ne vedeli tega, bi zaslužili, da se radi ne-sposobnosti spode iz službe. Taka nevednost se jim ne more na noben način pripisovati. A nekateri visoki gospodje mislijo, da mora biti na vajah vse tako kakor na vojni, pa

se niti ne spomnijo, da strelja sovražnik v bitki z ostrimi naboji, da pa take reči niso mogoče v miru. Trma jih je gnala, da so se morale vaje nadaljevati, konec pa je bil ta, da je mnogo vojakov obolelo, dva častnika, neki stotnik generalnega štaba in neki nadporočnik, sta padla in si polomila roke, dva vojaka, ki sta bila dodeljena prednji patrulji, sta padla v prepad in se tako pobila, da sta umrla, tretji vojak, ki jima je hotel pomagati, se je pa ob padcu tako poškodoval, da so ga morali oddati v vojaško bolnišnico.

Res je, da so ponesrečenima vojakoma napravili sijajen pogreb. Res je pa tudi, da jima ni to pomagalo prav nič in da bi bila še danes živa, če bi bili poveljniki o pravem času ustavili vajo, ko je nadaljevanje postalo nevarno. Zdaj jima tudi najkrasnejši pogreb ne povrne življenja.

A če se ne moreta ponesrečenca priklicati iz groba, bi se take nesreče lahko preprečile vsaj za bodočnost. Za ta namen pa ne zadostuje nekoliko lepih naredeb. Ni davno, kar je vojno ministrstvo izdalo ukaz, da se ne sme pri sestavljanju načrtov za vaje nikdar prezreti skrb za ljudi in živali in da morajo predpostavljati vseh stopinj vso vzgojo za vojno spravljati v soglasje z brigo za vsakega posameznega podrejenega vojaka. Dogodek na južnem Tirolskem kaže, da je tudi ta naredba ostala le na papirju. Vojna uprava mora že najti drugih sredstev, s katerimi prisili tudi visoke gospode, da bodo spoštovali take naredbe. Odpraviti pa se mora tudi zastarelo mnenje, da ni »neumnim civilistom« nič mar, kaj se dela in godi pri vojakih. V demokratični dobi, ko mora vsak »neumni civilist« nositi puško in kadar je starejši, dajati svoje sinove militarizmu, ima vse prebivalstvo pravico, brigati se za življenje pri vojakih in ga kontrolirati. Kar se je doslej doseglo zboljšanja v tem oziru, se ima pripisovati ravno takim »neumnim civilistom« v parlamentu in v demokratičnih uredništvih. Čim bolj bo prebivalstvo skrbelo, da pridejo v zakonodajne zbornice ljudje, ki gledajo militarizmu na prste, temveč poroštva bo imelo za varnost in blaginjo svojih sinov in bratov v uniformi.

Kolera.

Azijatska uničevalka življenja, kolera, je našla pot v Avstrijo. Primerilo se je nekotik slučajev na Dunaju, kamor je bila zanešana najbrže z Ogrskega. Pač pravijo vsa poročila, da se ni bati razširjenja te morilke na Dunaju. Toda ne ve se, kako je na Ogrskem, kjer se je prav malo zanašati na uradne vesti. Na Ruskem se približuje kolera bolj in bolj avstrijski meji, pa tudi v južni Italiji se je pojavila epidemija; pravijo sicer, da tam že pojema, vendar pa je opreznost nujno potrebna, dokler ni sovražnik zanesljivo uničen. Zoper zanašanje nevarne bolezni iz tujine imajo predvsem skrbeti državne oblasti. Čim se je epidemija toliko približala, je pa tudi doma treba skrbeti v vsakem oziru, da ne najde neljubi gost ugodnih tal, če bi se vendar pojavil. Ako bi bila Avstrija tako kulturna, kakor se rada baha, bi moral v takih slučajih zadostovati kratek pouk, da se ne sme uživati slaba voda, nezrelo ali gnilo, neumito sadje, neprekuhanano mleko, da se mora paziti na redno prebavo, da se mora voda, kjer ni dobrih vodovodov, prekuhati, preden se pije in dodajati nekoliko citrone ali solne kisline, da se mora paziti v vsakem oziru na največjo snažnost, da se morajo pridno umivati roke, zlasti preden se kaj je itd.

Toda do tiste visoke kulture imamo še prav dolgo pot in marsikatera huda napaka, katere sploh ne bi smelo biti v civiliziranih krajih, se spoznava še le tedaj, če se pojavlja kužna bolezen že kakor Hanibal pred rimskimi vrati. Tudi po naših mestih so se zadnji

čas izdale različne odredbe z namenom, odvzeti kolero priliko, da bi se ustanovila. Če se da zadnji hip popraviti vse, kar se je gresilo leta in leta, je pa drugo vprašanje in če dosežejo oblastne odredbe vse, kar bi morale doseči, je ravno tako vprašanje. Čisto gotovo pa je, da zadenejo taki dokazi pogostoma največje reveže, prav po krivici, kajti to, kar bi se imelo zadeti, je zakrivila tista družba sama, ki se zdaj trese od strahu pred kolero.

To trditve prav lahko dokazemo. Iz Pulja smo dobili več poročil, katerih bistveno vsebino objavimo radi pomanjkanja prostora prihodnjic. Čitatelji bodo iz nje spoznali, kaj pomeni kolera za buržoazijo, kaj pa za delavstvo.

(Konec prihodnjic.)

Politični odsevi.

* V avstrijski politiki je vse tako tiho, kakor da bi se približevali dobi večnega miru. Ekscelesse so večinoma na počitnicah, v letovistiš, kopališčih, tam kjer ni interpelacij, obstrukcije in sitnega drezanja strank. In ves začuden opazuje Avstrijanec, da se ni vsled tega nič izpremenilo. Ministrstvo ni, ljudje pa ne živijo zaradi tega nič bolje in nič slabše. Čudna reč! To je skoraj tako, kakor gospodje vendar ne bi bili tako važni, kakor se nam včasih dopoveduje. Pa ne da bi se dalo morda izhajati celo brez njih?

* Grof Aerenthal je še edini, ki v teh poletnih dneh, ko hoče vse, kar je višjega, užiti še zadnje ugodnosti počitnic, se misli na našo Ljubljano in na njene visoke interese. Jutri, v sredo, pride italijanski zunanji minister Di San Giuliano v Salzburg in naš skrbni vodja zunanje politike bo že tam, da se snide z njim. Ker primanjkuje drugih političnih snovi, se bavijo šmoki „velikega“ časopisja v neskončnih in neštetih člankih s tem sestankom in filozofirajo o njega velikanskem političnem pomenu. Prazne besede brez vsebine! Kaj prinese ta sestanek, se lahko ugane, tudi če se nima „visokih zvez“. Pri-povedovali nam bodo, kako so se se vnovič učvrstili prijateljski odnosi med Avstrijo in Italijo; v prihodnjem zasedanju pa bodo v Avstriji in v Italiji zahtevali nove milione za nove vojne ladje. Stara pesem, da bi bila že dolgočasna, če bi ne bila tako draga.

* Nemški cesar Viljem je že zopet enkrat dobro pomislil. Zadnji teden je bila neke nepotrebne slavnosti v Kraljevcu (Königsberg) na Pruskem in zvečer je bil banket. Tu mu žilica ni dala miru in ker je že predolgo moral molčati, je porabil to priliko, da je izbruhal vse, kar ga je že dolgo na tihem grizlo. Spustil je govoranco, ki je povzročila na Nemškem silen vihar. Naglašal je, da si je v Kraljevcu njegov ded posadil na glavo krono „po lastni pravici“ ter da izhaja njegova moč iz „božje milosti“, ne pa iz skle-pov parlamenta in ljudskih shodov. Silovito se je po-tegoval za oboroževanje, rohnol proti političnim pravi-cam žensk in se nazadnje imenoval „instrument Gospodov, ki gre brez obzira na dnevne nazore svojo pot.“ — Vse časopise je polno ostrih protestov proti temu absolutističnemu govoru. Socialno demokratični „Vorwärts“ zahteva, da se skliče parlament in da meš-čanske stranke pokažejo Viljemu, kje so meje njego-vih pravic. List naglašja, da so socialni demokrati na Nemškem republikanci in da bo uajnovjši cesarjev govor pomnožil vrste pristašev republikanske oblike za mnogo tisoč.

* Črna gora je od nedelje kraljestvo, bivši knez Nikita je kralj. Na Cetinju so bile zaradi tega povi-šenja v nedeljo velike slavnosti, tako velike kakor je pač mogoče v vasi, kakršno je Cetinje. Vojaki so pa-radirali v novih uniformah, ki jih je podaril svojemu „najzvestejšemu prijatelju“ ruski Nikola, po Cetinju je migoleto tujih knezov in princev, ki so se ježili, ker niso našli niti takih prenočišč, kakršne imajo doma njihovi „kamerdinerji“, sploh je bilo vse zelo slovesno. Za ljudstvo pa ostane kraljevina Črnagora ravno taka ječa, kakršna je bila kneževina Črnagora. Le da bo moralo poseči v žep še za slavnosti, s katerimi se je pobahal njihov novi kralj.

* Turška vlada protestira, da so bili za grško narodno skupščino izvoljeni Krečani in pravi, da je to očitna provokacija. Sestavila je noto, s katero vprašuje varstvene sile, kaj mislijo storiti, da se odvrne očitna nevarnost, ki je nastala vsled teh volitev.

* Japonci razglajajo, da se Koreja z aneksijo ni ponižala, ampak da hoče Japonsko le zagotoviti njen razvoj in zajamčiti prebivalstvu večje pravice. Če se ve, kako brutalno preganja japonska vlada v lastni deželi socialno demokracijo, si je lahko misliti, kakšno bo to zajamčenje ljudskih pravic. Japonska hoče zdaj v vsakem oziru posnemati zapadne kapitalistične drža-ve pa nastopa doma tako, kakor so evropske vlade nastopale pred tridesetimi leti. Resnica pa je, da se korejskemu prebivalstvu tudi pod domačo vlado ni godilo nič bolje. Za ljudstvo je danes vseeno, če ima korejskega ali japonskega cesarja; pomagalo si bo pač šele tedaj, kadar se ga bo sploh rešilo.

Domače vesti.

Ljubljana in Kranjsko.

Hribar vnovič voljen.

Ljubljana, 30. avgusta.

Današnja seja občinskega sveta, ki se je od vseh strani pričakovala z največjo na-petostjo, je minila brez senzacij. Hribar je bil zopet soglasno izvoljen za župana, pa je iz-javil, da sprejme izvolitev, če dobi cesarsko potrjenje. Vladni zastopnik ni črnil besedice.

Seja se je pričela ob 1/4. Navzočih je bilo 23 občinskih svetovalcev; tisti, ki imajo značaj c. kr. uradnikov, so bili odsotni. Pod-župan dr. Tavčar je otvoril sejo, predstavil vladnega zastopnika Kremenskega, in prečital najprej odpis vlade, ki naznanja, da izvolitev Hribarja ni bila potrjena, potem pa še do-ložbe občinskega reda, ki se tičejo volitve župana. Občinski svetnik dr. Oražen je za-hteval besedo, da stavi neki predlog, kar pa je podžupan a limine odklonil; dr. Oražen je apeliral na občinski svet, a tudi ta je od-klonil njegovo zahtevo z vsemi glasovi proti trem.

Podžupan je na to odredil volitev. Gla-sovalo se je z listki. Oddalo se je 22 gla-sovnic z imenom Ivana Hribarja: ena gla-sovnica je bila prazna.

Občinski svetovalci in občinstvo na ga-leriji je sprejelo rezultat s ploskanjem in živio-klici. Ko je Hribar zahteval besedo, so ga dame z galerije obsipale s šopki.

Hribar je na to izjavil v daljšem go-voru, da sprejme volitev, ako bo potrjena. Ozrl se je na preteklost in omenil, da mu niso bili razlogi nepotrditve niti naznanjeni. Potem je omenjal, kaj se navaja z neofici-elne strani kot razlog. Skliceval se je na svoj govor, ki ga je imel, ko je bil prvič izvo-ljen in zatrijeval, da se je vedno ravnal po njem. Pravijo, da so dali njegovi govori v parlamentu povod nepotrditvi; za te govore pa po zakonu nikomur ni odgovoren. Tudi njegovo potovanje v Rusijo citirajo; a med avstrijsko in rusko državo so prijateljske razmere. Obširneje govori o septembarskih dneh in se sklicuje na to, da se je tudi ta-krat resno trudil, da se ohrani mir. Za prir-mer, kako se včasih lojalne besede napačno razlagajo, omenja neki shod na Rakeku, kjer je govoril in je vladni zastopnik zmisel nje-govih besed p polnoma napačno razumel. Zahvaljuje se za zaupanje in obeta, da bo objektivno izvrševal svoje dolžnosti, ako bo volitev potrjena. (Živio klici in čestitanje.)

Dr. Oražen vlaga nato predlog, da se Gosposka ulica prekrsti v Ivan Hribarjevo, kar se sprejme.

»Varnostne« odredbe so bile danes zopet take, kakor da je v Ljubljani obsedno stanje. Zlasti pred rotovžem se ni smel nihče usta-viti. Mir pa se ni kalil nikjer.

Hladnikova afera pred poroto.

Ljubljana, 30. avgusta.

Danes se je pred ljubljanskimi porot-niki začela glavna razprava proti Francu Hladniku, rojenemu dne 8. oktobra 1884 v Cerkovski vasi, pristojnemu v Loga-tec, trgovcu v Trstu in Emiliji Hladnik, rojeni 2. septembra 1880 v Logatcu, radi znane zastrupljevalne afere. Obtožba je vlo-žena proti obema radi hudodelstva posku-šenega zavratnega umora in hudodelstva javne posilnosti z nevarnim pretenjem; proti Francu Hladniku pa še posebej radi več-kratnega hudodelstva goljufije, poskušane-ga zapeljevanja k hudodelstvu obrekovanja in pregreška zoper varnost lastnine. Predlaga se kazni za oba po § 130 in 34, proti Fr. Hladniku tudi po § 35 kaz. zak.

Obtožnica pravi:

Dne 3. aprila 1910 dopoldne je bil od-dan na pošti v Ljubljani na naslov Marije Hamerlitz v Logatcu mali zavoj. Poštna spremnica je bila podpisana z imenom zdrav-nika dr. Levičnika. Hkrati je bilo odposlano na naslov Marije Hamerlitz pismo pisano in podpisano navidezno od istega dr. Levičnika s sledečo vsebino:

Cenjena gospa! Po pošti prilagam najbolje zdra-vilo ravno za Vašo bolezen, za katero sem zvedel pri g. dr. Gregorčiču, ter mi je Vas nasvetoval. Vzemite vsak večer predno se vležete 5 (pet) koščkov, jih dobro zdrobite v možnarju, ter zavžite v kozarcu z vodo. Vam jamčim, da se bodele bolje počutili in za-dobili spet zadostno krvi, Vas pozdravljam z odlič-nim spoštovanjem

dr. Levičnik.

Obtožnica pripoveduje, kako je sopro-gospe Hamerlitz preprečil zavžitje kroglic in bil obveščen dr. Levičnik, ki je ovidal zadevo državnemu pravdnistvu. Preiskava je dognala, da je vsebina zavoja obstajala iz strupene tvarine, s katero se pokončujejo miši in pod-gane, a katera je tudi za človeško življenje jako nevarna. Raznesel se je glas, da je is-kati storilca edino v osebi Franca Hladnika, sina iz prvega zakona Marije Hamerlitz. Kajti mnogim osebam je bilo znano, da Marija Hamerlitz že leto dni ne občuje s sinom, ker je proti njeni volji vzel Emilijo Tollazzi za ženo. Sum se je še bolj utrdil, ko je natanč-nejša preiskava dognala, da ima škatljica, v kateri je bil trup, napis »campione senza valore«; kajti Franc Hladnik je bival z ženo že več nego leto dni v Trstu. Da je on ne-posredni povzročitelj in izvršitelj poskušane-ga zastrupljenja, sledi nepobitno iz izpovedbe priče Giovanni Piacentini, senzala v Trstu, ki izpoveduje, da je on pisal kritično pismo na prošnjo in v navzočnosti po navodilu Hladnika. Ker priča slovenščine ni vešč, je moral pismo prepisati po slovenski predlogi, katero je sestavil brezdomno France Hlad-nik sam. Pripetile so se priči nekatere slov-nične napake, katere so se popravile ter je dotične popravke še zdaj poznati na pismu. Obdolženec skuša izpodbiti verodostojnost priče Piacentinija; preiskava pa ni podala prāv nobenih podatkov, ki bi opravičili kak sum glede verodostojnosti te priče...

Umevno je, da sta Franc Hladnik in njegova žena imela povod Marijo Hamerlitz odstraniti. V prvi vrsti pride maščevanje za-radi zadržanja Marije Hamerlitz o priliki že-nitve zakonskih Hladnik v poštev. Da je ta domneva opravičena, svedoči anonimna do-pisnica, katera je bila dne 19. aprila 1910 v

Ljubljani oddana na naslov Marije Hamer-litz in v kateri je pisano »da meč osvete mora prodreti«. To razglednico je po mnenju zvedencev pisala Emilija Hladnik pod na-vodilom Franca Hladnika.

Obtožnica se bavi s preteklostjo Hlad-nikovo in ga označuje kot lahkomišljenega, površnega, vihravega, nestanovitnega člove-ka, ki dela včasih vtisk hohštaplja. Ko se je preselil v Trst, je imel čez 30.000 kron premoženja, pa je tekom enega leta zapravil ves denar, vrhutega pa napravil še čez 40.000 kron dolga. Spuščal se je lahkomiš-ljen v podjetja, katerih ni razumel. Najprej je ustanovil potujoč kinematograf, ko je ta propadel, je otvoril v Trstu igrališče z žo-gami. Delo mu ni dišalo; vstajal je s svojo ženo navadno po pol 11. dopoldne, popol-dne in zvečer pa je bilo njegovo bivališče kavarna in krčma. Udeleževal se je podjetij bolj kot »kapitalist«. Ko mu je lastni denar pošel, je začel živeti s tujim denarjem. Dne 11. aprila, torej po atentatu na Marijo Ha-merlitz se je podal v Monte Carlo. Tam je zaigral denar, ki ga je bil izvalil Alojziju Dollenzu. Vračajoč se, je premišljeval, kako bi iznašel sistem, s pomočjo katerega bi dvignil banko v Monte Carlo ter si je do-mišljeval, da je res našel tak sistem.

Marija Hamerlitz ima premoženje vredno med 50 do 80.000 kron. Za slučaj materine smrti bi Hladnik podedoval precej premo-ženja, bržkone četrtino. Mati sama mu ni dala več ne vinarja, ker ga je poznala. De-nar pa je moral imeti za življenje in ker so vsi upniki začeli pritiskati.

Kar se tiče skrivade Emilije Hladnik, se je že omenilo, da je ona prizadeta, ker jo je Marija Hamerlitz odklonila kot snaho. Da vsled tega obitelj Tollazzijeva sovraži Marijo Hamerlitz, sledi iz anonimne dopis-nice polne žaljivih besed, katero je lansko leto pisala sestra Emilije Hladnik Roza. Zve-denci so soglasno ugotovili, da je naslov na zavoju in pa na poštni spremnici pisan od roke Emilije Hladnik in ravno tako grozilna razglednica z dne 19. aprila 1910., katere vsebina kaže, da je Emilija vedela, zakaj da gre. Na tej razglednici je bilo rečeno: »Vsa zasledovanja bodo brezuspešna, meč osvete mora prodreti še to leto.« Spodaj je bila narisana mrtvaška glava. Ta razglednica se je na pošti zaplenila.

Ostali del obtožnice se bavi z goljufi-jami, ki se očitajo Hladniku.

Državno pravdnistvo predlaga zaslišanje 91 prič, za zvedenca dr. Schusterja, dr. Plečnika, dr. Robido, ces. svet. Franketa in profesorja Vesela, za tolmača dr. Peternela.

— Pred ljubljanskim porotnim so-diščem bo 9. sept. glavna obravnava vsled tožbe sodruga Čobala zoper nekega Habeta v Zagorju, ki se je oglašil, da je spisal za »Slovenski Narod« dopise, s katerimi je bil sodrug Čobal žaljen. Obravnava bo gotovo dolgotrajna in zanimiva, ker je gospod Habe ponudil dokaz resnice za svoje trditve. Na ta dokaz smo res radovedni. Sodrug Čobal ponuja za vse protidokaze in vsled tega bo treba zaslišati okrog 57 prič. Sodruga Čobala zastopa gospod dr. Tekavčič, Habeta pa gospod dr. Tavčar. Zadnji čas je »Slovenski Narod« objavil zopet neke dopise iz Zagorja, katerih ni mogoče smatrati drugače kakor za poizkus nelegalnega vplivanja na porot-nike. Ta nehonetni maneuver se obsoja sam po sebi.

— Trbovlje. V nedeljo smo imeli tu-kaj shod, ki gotovo ne bo kmalu pozabljen med trboveljskim delavstvom in od katerega smemo pričakovati, da bo rodil obilne sa-dove. Nekaterim gospodom je bil pač trn v peti in mnogo bi bili dali, če bi ga bili mogli preprečiti. Še bolj jih bo bolelo to, da je dosegel nenavaden uspeh. Pa je že tako, da delavce najbolj veseli, kar najbolj jezi te gospode. Ker je bila dopoldne kon-ferenca unije rudarjev, na kateri so bili za-stopniki iz vseh slovenskih rudniških krajev, je pridobil shod še z njihovo navzočnostjo. Udeležba je bila velikanska; malo da ni bil veliki vrt pri Božiču še premajhen za ogromno število zborovalcev, ki je dokazovalo, da je draginja tudi v Trbovljah neznosna do skraj-nosti. Značilna je bila v tem oziru velika udeležba delavskih žena. Shod je otvoril so-drug Sitter, ki je bil tudi izvoljen za pred-sednika. Ker je bil poslanec sodrug Cingr zadržan vsled mednarodnega socialističnega kongresa v Kodanju, je prišel v imenu »Unije« sodrug Kratochvil, ki je imel prvi govor. Na podlagi uradne statistike je dokazal, da so pravilice, ki jih razširjajo podjetniki o ve-likanskem zvišanju rudarske mezde, neosno-vane. Do leta 1901. so se plače še primerno popravljale, kar pa je bilo nujno potrebno, ker je bil prej položaj rudarjev beraško be-den. Od leta 1901. pa do 1908. pa se ni poprečna plača delavcev zvišala več kakor za okroglih 70 vinarjev, a ta malenkost, ki jo je z žilavim delom priborila organizacija, je danes brezpomembna, ker je dra gita takokoplj e premog za kapitaliste, ni druge po-

narasla, da si ne more rudar s sedanjo plačo kupiti niti toliko, kolikor pred desetimi leti s tedanjo. Potem je obširno govoril sodrug Etbin Kristan o draginji, o njenih vzrokih in posledicah. Posnetka njegovega temeljitega govora ne moremo podajati na tem mestu, ker bi morali porabiti preveč prostora. Ome-niti moramo pa vendar, da je govornik zlasti jasno razložil politične vzroke draginje in s tem podal zborovalcem nepobiten dokaz, da je zboljšanje razmer odvisno edino od dobre, krepke delavske organizacije, ki mora biti taka, da se lahko uveljavi tudi na političnem polju in pribavi delavstvu tisti vpliv, ki mu gre, ki ga pa danes še nima. Pričakovati smemo, da govornikove besede ne ostanejo brezuspešne, ampak da se trboveljsko delav-stvo res poloti živahnjega dela za organi-cijo, ki bi bila v delavskih Trbovljah lahko taka, da bi dajala zgled drugim slovenskim krajem. — Nadalje je govoril sodrug Stravs iz Idrije, ki je podal sliko o bojih idrijskih rudarjev in pozival trboveljske sodruga na sodelovanje za skupne cilje vsega delavstva. Sodrug Čobal iz Zagorja je govoril o bra-tovskih skladnicah, katere hočejo podjet-ništva na vsak način izbrljati za bič proti delavstvu. Rudarji nimajo nobenega razloga, navduševati se za bratovske skladnice, ampak imajo za svoja stara leta le tedaj pričako-vati zboljšanje, če se odpravijo te zastarele institucije in rudarji glede na zavarovanje združijo z ostalim industrialnim delavstvom. Dokler pa bratovske skladnice obstojajo, si morajo vendar rudarji zagotoviti potrebni vpliv, da se jim še bolj ne poslabšajo raz-mere. Končno je sodrug Sitter opozoril na nove volitve za bratovsko skladnico in na napore nasprotnikov, ki bi za vsako ceno radi izpodrinili sedanje delavsko zastopstvo, pa se poslužujejo v ta namen najgrših tero-rističnih sredstev. Dokler ni bilo v odboru bratovske skladnice socialnih demokratov, je družba smatrala skladnico za svojo last in je z njo delala kakor svinja z mehomo. Pre-moženje bratovske skladnice je veljalo za družbino premoženje in le, ker se ne more danes več tako barantati kakor nekdanj, bi se ravnateljstvo rado iznebilo socialnih de-mokratov. S pozivom, naj se delavstvo ne da strahovati, je govornik zaključil shod, ki je napravil med delavstvom najboljšo raz-položenje.

— Novi ravnatelj, ki ga je nastavila premogokopna družba v Trbovljah, je menda prišel pred poldrugim stoletjem na svet in prespal sto let. Vede se že tako, kakor da ne bi imel pojma, kaj da se je zadnja de-setletja godilo po svetu. Možakar se menda smatra za tistega velikana, ki bo uničil so-cialno demokracijo. Ampak sodeč po malen-kostnih sredstvih, katerih se poslužuje, ni v njem prav nič velikana. Delavce n. pr. šika-nira, kjer le more. Če misli, da se bo vsled tega dvignil njegov respekt, se korenito moti. To vedo ljudje že davno, da zna vsak hribovski pastir biti brutalen in sirov; zato ni treba, da bi človek bil ravnatelj velike kapitalistične družbe. Kdor si hoče pridobi-ti ugled, ga mora biti vreden in mora to dokazati s svojimi lastnostmi in s svojim znanjem. Birič pa nikdar ni velik. Po dose-danjih izkušnjah s tem gospodom se nam vse zdi, da bo moral »Rdeči Prapor« neko-liko svojega prostora redno posvečevati no-vemu paši, da se spravijo njegove praktike vsaj deloma v javnost. Nekatera njegova bojna sredstva so pa že taka, da jih človek komaj verjame. Delegati revirske konference, ki so bili v nedeljo v Trbovljah, so na svoje začudenje opazovali, da so bili skoraj povsod potrpani plakati, ki so vabili delavce na shod. To trganje sicer ni imelo uspeha, kajti na shodu je bilo vendar več kakor 2000 ljudi. Toda človek se prime za glavo, če sliši, da je to početje ukazal ravnatelj. Sko-raj neverjetno je. Toda če je resnično, se mora vprašati: Kaj ne čuti gospod direktor, kako se smeši s takimi ukazi in kako izpod-kopuje sam svoj ugled? Na ta način tudi svoji družbi ne bo koristil, ki bi se lahko lepo zahvalila za to, da jo njen ravnatelj še bolj diskreditira nego so to storili že drugi dogodki. Če je njegova inteligenca tako skromna, bo služba, ki jo opravlja, prav malo vredna.

— Na nedeljskem trboveljskem shodu je sodrug Etbin Kristan rudarjem toplo pri-poročal pridnejše čitanje strankinega časo-pisja. Tudi drugi govorniki so povdarjali, da delavski boji ne morejo doseči pravega us-peha, če se delavci ne zanimajo za strankino časopisje tako kakor je treba. Ta poziv je bil zelo umesten in upamo, da ga bodo trboveljski delavci vpoštevali bolj kakor do-lej. Delavci, ki ne čita socialističnega časo-pisja, ne more biti nikdar dosti vredni za boj, brez katerega se ne morejo zboljšati njegove razmere. Jako poučna je v tem oziru sedanja draginja. Žena mu prihaja dan na dan pripovedovat, da dobiva premalo de-narja. Meso je od dne do dne dražje, cene drugih živil pa tudi ne zaostajajo. Ker ne more delavec sebi izkopavati denarja, kakor je danes brezpomembna, ker je dra gita takokoplj e premog za kapitaliste, ni druge po-

moči, kakor da opušča meso, ki prihaja le še ob izrednih praznikih na mizo, pa da slepari želodec s krompirjem. Posledice vidi in čuti, vzroki so mu pa uganka, katere ne more rešiti. Zato si pa tudi ne ve sveta in pomoči. Sluti, da stvar ni v redu in da bi lahko bilo drugače, nikakor pa ne ugane, kako bi se dalo pomagati. Če bi redno čital strankino glasilo, bi mu pa kmalu bilo vse jasno in spoznal bi tudi, kje je pot do rešitve. Ampak trboveljski rudarji se kaj radi izgovarjajo. Ta nima denarja, oni nima časa, tretji ne zna brati. To so sami piškavi izgovori. Če bi delavec imel toliko denarja kolikor Rotšild, mu ne bi bilo treba ne organizacije, ne časopisov. Saj se mora ravno zato organizirati, ker ima preslabo plačo in preslabe razmere, da si z organizacijo pripori boljše. Ravno zato pa mora tudi čitati, da bo vedel, zakaj se je treba bojevati in čemu. Ako si delavec kupi časopis namesto alkohola, bo gotovo imel več koristi od tega. Ako si utrga kako uro od krčme, bo dobil časa, da prečita časopis. Če pa ne zna brati, bo gotovo našel človeka, ki bo rad sebi in njemu prečital, kar piše strankino glasilo. Dokler se pa trboveljsko delavstvo ne bo naučilo, pridno in redno čitati, je zaman pričakovati, da bo sposobno za veliki boj, ki je naložen delavskemu ljudstvu.

Goriško.

— Vse krajne organizacije na Goriškem prosimo še enkrat, da pošljejo svoja poročila in da odračunajo strankin davek, razglednice, kolke, brošure in drugo, ker mora tajništvo skleniti račune za deželno konferenco.

— Liberalni policaji v Gorici so zopet pokazali svoj pravi značaj. Kakor smo že naznanili, namerava socialistična mladinska zveza sklicati protiklerikalni shod. Ker je v Gorici pomanjkanje lokalov, ki bi bili primerni za večje shode, so prireditelji vprašali nekatere somišljenike in druge prijatelje za svet. Neki učitelj, ki ni socialni demokrat, je izrekel mnenje, da bi bila najprimernejša dvorana »Trgovskega doma«, pa je bil tudi prijazen, da je šel sam vprašat Ga-brščka, če bi se dobila dvorana. Dobil je kratek odgovor: Ne! — Za protiklerikalni shod nimajo liberalni policisti dvorane! Komentarija ni treba, zapomniti pa si je dobro tudi to.

— Veselica v Vrtojbi. V nedeljo se vrši torej napovedana veselica socialistične mladine v Vrtojbi, katera kaže, da postane ne le zanimiva, ampak tudi poučna, tako da bo zadovoljila mlade in stare. Spored je sledeči: Ob 3. popoldne sprejem gostov, nato obhod z godbo po občini. Ob 4. popoldne začetek veselice. 1. Pozdrav predsednika. 2. Delavska himna, poje mladeniški zbor iz Vrtojbe. 3. Oton Zupančič: »Kovaška«, deklamacija. 4. »Majnik«, poje moški zbor iz Podgore. 5. »Delavska budnica«, deklamacija. 6. »Naprej«, poje mladeniški zbor iz Podgore. 7. »Občutki«, poje moški zbor iz Podgore. 8. »Nemški ne znajo«, šaloigra v enem dejanju. Po igri ples, ki traja do polnoči. Med veselico in plesom igra šaljiva pošta. Vstopnina na veselico 40 v. za osebo. Sedeži v prvi vrsti 1 K, drugi po 40 v. Pri plesu 20 v komad. Vse sodruge iz Podgore, Pevme, Solkana in Gorice, ki se udeležijo mladinske veselice v Vrtojbi, prosimo da pridejo vsi ob dveh v društvene prostore v Gorici Via Tre Re 16, odkoder odkorakamo skupno v Vrtojbo. Ravno tako pozivljamo vse sodruge na Goriškem, da se udeležijo te veselice v velikem številu.

— Za deželno konferenco v Gorici se glasi druga točka dnevnega reda: »Poročilo političnega odbora«, ne pa, kakor je bilo pomotoma naznanjeno, »Poročilo o političnem položaju«.

Štajersko.

— Ribnica na Štajerskem. V nedeljo, dne 21. septembra je imela tukajšna podružnica klesarjev svoj občni zbor. Iz odbora Poročila je razvidno, da se društvo prav lepo razvija in šteje danes že 75 članov, kar je za naše tesne razmere častno število. Konstatiralo se je tudi, da je dosegla podružnica kljub zaprekam, ki jih delajo nasprotniki, že mnogo koristnega za svoje člane. V novi odbor so bili izvoljeni sodrugi Ivan Pogorelec za predsednika, Ivan Govešek za namestnika, Gašpar Sakršnik za blagajnika, Alojzij Stemjak za njegovega namestnika, Jakob Lencl za tajnika; v kontrolo Gregor Mravljak in Karol Poklinar. Na shodu je govoril tudi sodrug Petejan iz Gorice, ki je v obširnem govoru razložil pomen in vrednost strokovnih organizacij ter omenil tudi sedanjo draginjo in njene vzroke. Priporočal je poslušalcem, naj pridno bero delavsko časopisje in ga razširjajo. Govor so poslušalci sprejeli z burnim odobravanjem.

— Mezdno gibanje mizarjev v Ptuj. Približno pred enim mesecem je umrl v Ptuj mizarjski mojster Kracer in več mladih gos-podičen je podedovalo njegovo delavnico, ki sedaj vodijo to mizarjsko obrt. Takoj po smrti je ena izmed njih, ki je pravzaprav sedanja lastnica delavnice, izjavila pomočni-

kom, naj le ostanejo pri njej v delu, da bo vodila obrt dalje in ako »gledajo na njo«, da se jim bo izkazala na ta način hvaležna, da jim primerno poviša plače, nakar so dejali pomočniki, ki so večinoma že po več let vposleni v tej delavnici, da se bodo potrudili zadovoljiti tudi sedanjo posestnico. Toda že tekom prvega tedna je prišel neki poslovodja z Dunaja, ki je obstoječe odno-saje popolnoma pokvaril. Mož je namreč kmalu po svojem prihodu predložil delavcem delovni red, ki je sličen onemu, katerega so sklenili mizarjski pomočniki s svojimi delo-dajalci v Gradcu ob priliki zadnjega mezd-nega gibanja. Vendar pa ima eno velikan-sko napako; bile so namreč po graški po-godbi posnete edino le vse dolžnosti pomoč-nikov, pravice pa, ki jih daje graški delovni red pomočnikom, so bile vse izpuščene. Niti doklade ne bi dobivali delavci več take kakor pod prejšnjim gospodarjem. S tem se-veda pomočniki niso bili zadovoljni in na-ravno je, da so naznanili podjetnici svoje želje, nakar sta jim odgovorila ona in poslovodja, da njihovim zahtevam ne moreta ustreči in — »če komu ni všeč, da lahko gre«. — De-lavci so se obrnili do svoje organizacije, ki je ukrenila da je zadnjo nedeljo prišel okrajni vodja organizacije lesnih delavcev sodrug Ebner iz Gradca, da posreduje pri omenjeni firmi. Do sporazuma ni prišlo, ker se je po-slovodja izgovarjal, da se mora poprej pogo-voriti s svetovalci firme o predlogih, ki jih je stavil sodrug Ebner. Gospod Blahovsky, ki je pravzaprav povzročitelj omenjenega de-lovnega reda in ki je obenem tudi merodajni svetovalac, bo dobro storil, če poskrbi, da se ne bo na lahkomišeln način vnel boj, kajti čisto gotovo je, da ne bi vstregel nič kaj dobro svojim klientom. Prepričan naj bo, da za take mizerne plače, kakršne so v Ptuj-u v navadi, ne bo dobil mizarjev od nikoder. — Mizarje opozarjamo, naj nihče ne išče dela v Ptuj.

Trst.

— Stavka livarjev se nadaljuje. Spo-četka so delodajalci razširjali vest, da bodo delavce izprli. Toda stvar se menda ni po-srečila in po svojem tajniku Cimadoriju so dali razumeti, da za sedaj nimajo take volje. Pač pa so dobili posamezni livarji do-pisnice, v katerih jim delodajalci naznanjajo, da pridejo lahko po svoje delavske knjižice. Pa se tudi samoposebi razume, da posamezni ne pojdejo nikamor, in če bodo storili kak korak, ga bodo storili skupno. O tem se bodo delodajalci že prepričali. In spoznali bodo, da bodo kljub lažnivim vestem, ki jih skušajo vsiliti javnosti, ostali livarji trdni in upamo tudi, zmagali. Kadar je organiza-cija močna, ni ž njo boj lahak.

— Krajna organizacija jugosl. soc. dem. v Trstu vabi vse sodruge, ki še niso poravnali strankinega davka, da store to v najkrajšem času. V bodoče se politični od-bor ne bo oziral na tiste, ki ne bodo v redu s strankinimi prispevki. Obenem pa naznan-jamo, da se je preselil pol. odbor v prostore železničarske organizacije v Del. domu in da imajo odborniki uradne ure vsak večer od 8. do 9. in pol zvečer, ob nedeljah in praz-nikih pa od 10. do poldne.

— Sv. Križ. Naša krajna organizacija priredi v nedeljo dne 4. septembra ob 4. popoldne na vrtu gostilne gospodarskega društva javen ljudski shod z dnev-nim redom: Sedanji ljudski po-ložaj in delavno ljudstvo. Po-ročal bo sodrug Ivan Regent iz Trsta. Vsem sodrugom, delavcem in kmetom pri-poročamo, da se udeležijo tega velevažnega shoda v velikem številu. Ob tej priliki nas bodo posetili tudi slovenski sodrugi iz Trsta. Prav zaradi tega moramo pokazati tržaškim sodrugom, da imajo v nas vredne sobojev-nike in prijatelje, ki znamo ceniti težavno sicer, toda velevažno delo celokupne naše organizacije. V nedeljo vsi na shod.

Listnica upravnštva.

Nefrankirana in premalo frankirana pisma se n sprejemajo!

Trst, Gorica, Pulj: Vse drugo prihodnjič. — Tovarna cikorijske Prilodnjič. — R. Ljub-ljana: Prihodnjič.

Delavsko gibanje.

Mizarji stavkajo v Badenu, Budimpešti, Dorn-birnu, Duhcovu, Gradcu, Kraljevemdvoru, Plzinju, Pod-moklihu in Waidhofenu ob Ybbsi. Dalje tapetniki v Liberčah. — Vsa ta mesta so za delavce omenjenih strok zaprta.

Vsak zaveden sodrug mora biti naročnik »Rdečega Prapora«.

?	I	?	Najboljša ura sedanosti		
I	K	O	Zlata, srebrna, tula, nikel-		
?	O	?	nasta in jeklena se dobi		
			samo pri		
H. Suttner,					
Ljubljana, Mestni trg					
Lastna tovarna ur v Švici.					
Tovarniška varstvena znamka					
IKO			?	I	?
			I	K	O
			?	O	?

A. Zupančič
knjigovez v Ljubljani
Slomškova ulica št. 31
priporoča svojo nanovo urejeno
knjigoveznico

za prijazna naročila vsakovrstnih v knjigo-veško stroko spadajočih del. — Razuu vezanja raznih knjig za knjižnice in šolsko rabo se še posebno priporoča za naročila trgovskih knjig (protokolov), različnih map, vzornih knjig in vsakovrstnih kar-tonaž. Izdelaje tudi okvirje in passepartout, priklad. za različne podobe, fotografije itd.
Cene nizke. — Postrežba točna.

Spominjajte se »Tiskovnega sklada«!

L. PEVÁLEK
LJUBLJANA, ŽIDOVSKA UL. 4

priporoča svojo akcidenčno

tiskarno

z električnim obratom.

Izvršuje tiskovine: vizitke, račune, pisma, kuverte, raznovrstna vabila, zaročna, po-ročna in druga različna naznanila, kom-sijske knjižice, parte i. t. d. po brezkon-kurenčnih cenah.

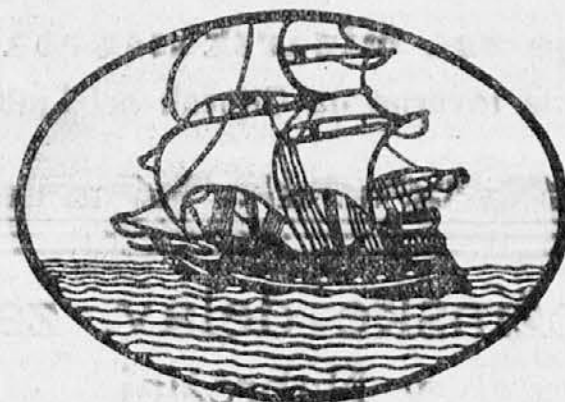
Trgovina s papirjem, pisalnimi in risalnimi orodjem. Razglednice na debelo in drobno, ceneje kot povsod drugod. Izvrševanje raz-glednic vseh vrst. Reklamni koledarji za l. 1911 s korbo ali brez po zelo nizkih cenah.

Dva krojaška pomočnika

za veliko delo se takoj sprejme.

— Plača se po I. razredu. —

Cassermann, krojaški mojster,
Ljubljana, Šelenburgova ulica št. 1.

Julij Meinl

Ustanovljeno 1862.

Uvoz kave

Veležgalnica kave

Proti koleri in griži

varuje vas najboljše želodčni liker

grenki.

Požirek „FLORIANA“ se je obnesel v mnogih slučajih kot

obrambno sredstvo

zoper želodčne in črevesne bolezni!

Priporočeno od veščakov.

Nobena hiša brez steklenice

„FLORIANA!“

Varujte se ponaredb, ki niso „FLORIAN“ in zdravju nič ne koristijo!

Ljudska kakovost liter K 2.40

Kabinetna kakovost . . . 4.80

Naslov za naročila: „FLORIAN“, Ljubljana.

Postavno varovano.

Našim somišljenikom priporočamo:

Ilirija in Praxin kremo
za črevlje.

Ciril in Metodovo vazelino in
vazolino z mednarodno znamko Ciril-Metoda
ter Plerin čistilo za kovine.

Te predmete izdeluje domača tvornica kemičnih izdelkov

Golob & Volk, Ljubljana.

I. Jax & sin

Ljubljana

Dunajska cesta 17

priporoča svojo
bogato zalogo

šivalnih strojev

za rodbino in obrt

Pisalni stroji „Adler“

Vozna kolesa.

Geniki zastoj in franko.

Častiti gospod

Gabrijel Piccoli

lekarnar

v Ljubljani.

Vašo tinkturo za želodec sem že vso
z velikim uspehom porabil, katero iz srca
priporočam v veliko korist vsaki družini
ter se Vam iskreno zahvaljujem in prosim,
blagovolite mi poslati še 24 stekleničic Vaše
tinkture za želodec.

Z odličnim spoštovanjem

Josip Sterle

Posestnik in premirani medvedji
lovec v Koritnicah, pošta Knežak
pri Št. Petru na Krasu.

Priložnostni nakup.

Prevzel sem naravnost od neke tovarne vsled
elementarne katastrofe mnogo tisoč težkih

flanelnih odevi

po krasnih najnovejših vzorcih, trajne barve, s
svilo obrobljenih, svežih le nekoliko od vode
poškodovanih. Te odevi se lahko rabijo v vsaki
lini hiši za postelje in pokrivanje oseb. Zlasti
so topli, mehki in močni. Dogi 195, široki pa
135 cm. Po povzetju pošiljam:

4 flanelne odevi za gospodarstvo za 10 K.
3 lepe flanelne odevi za 9 K. — 2 jako lepi
flanelni odevi za 9 K.

Na skladišču imam tudi veliko množino ostankov
od kanafasa, oksforda, eefirja, modro tiskanega
platna, flanela, pepita za obleke in razpošiljam
v paketih po 5 kgr. 40 do 50 m za 17 K. —
Odrezi so po 4 do 12 metrov dolgi in dobro
porabni v gospodarstvu.

Rudolf Dušek, tovar. skladišče odevi
Nachod na Češkem.

Kmečko-delavska gospodarska zadruga

Dobravlje - pošta sv. Križ, Goriško - Dobravlje
priporoča svojo

bogato zalogo izbornih vin.

V Ljubljani ima zalogo v Vodmatu „pri Mraku“ Po cenah je
vprašati v prodajalni „Konsumnega društva za Ljubljano in
okolico“, Vodmat, Bohoričeva ulica

Produktivna zadruga ljubljanskih mizarjev

registrovana zadruga z omejeno zavezo

s sedežem v Ljubljani, Marije Terezije cesta 11 (Kolizej)

Zaloga pohištva

lastnega izdelka in tapetniškega blaga.

Izvršuje vsa mizarstvena dela.

Lastna tovarna na Glincah pri Ljubljani.

„Nabrežinske delav. zadruge“

v Nabrežini

iščejo skladiščnika-prodajalca za prodajno
konsumnega društva v Nabrežini.

Zahteva se znanje slovenskega in italijanskega jezika
in umevanje uprave konsumnih zadrug.

Ponudbe s dosedanjimi spričevali z navedbo plače in
kavcije je poslati do — 8. septembra t. l. — vodstvu

„Nabrežinske delavske zadruge“.

Zavod za pohištvo in dekoracije

FRAN DOBERLET

Ljubljana, Frančiškanska ulica, 10.

Ustanovljeno leta 1857.

Telefon šte. 97.

Pohištvo vsake vrste od najenostavnejših do najumetnejših. Skladišče tapet,
oboknic in okenskih karnis, zaves in preprog. Velika izbira pohištve-
nega blaga i. t. d. Enostavne in razkošne ženitne opreme v naj-
solidnejši izvršbi. Uredba celih hotelov in kopališč.

NAZNANILO.

Velecenjenemu občinstvu in svojim ljubim prijateljem uljudno
naznanjam, da sem z današnjim dnem v obrat prevzel znani

HOTEL „ILIRIJA“

Kolodvorska ulica 22.

Točila se bodo pristna dolenska, štajerska, istrska in avstrijska
vina v sodih in steklenicah ter vedno sveže dvojno marčno belo in
črno pivo iz združenih pivovaren Žalec in Laški trg.

Gorka in mrzla okusna meščanska kuhinja ob vsakem dnevnem
času, posebno ob odhodu in prihodu vseh vlakov. Opoldanski in ve-
černi abonement po prednostnih cenah.

Krasni prostori za družbe, svatbe; skupne pojedine po dogovoru.
Salon in sobe so na razpolago za društva; za večje in manjše se-
stanke, konference in shode. Za popolno zadovoljitev p. n. naročnikov
jamči moje dosedanje mnogoletno delovanje v največjih podjetjih.

Gospodične, ki se hočejo v kuhinjstvu izvežbati, spre-
jemajo se pod najugodnejšimi pogoji.

Velik senčnat vrt, salon in kurljivo kegljišče.

Popolnoma nanovo urejene sobe za tujce se zaradi bližine juž-
nega kolodvora najtopleje priporočajo.

Zahvaljujoč se za dosedaj mi kot ravnatelju grand hotela „Union“
izkazano zaupanje beležim

z najodličnejšim spoštovanjem

Ivan Bračič,

V Ljubljani, dne 10. avgusta 1919.

hotelir.

KAVARNA „ILIRIJA“
je vsak dan vso noč odprta.

Z velespoštovanjem

Štefan Miholič, kavarnar.

Delniška družba združenih pivovaren Žalec in Laški trg

Telefon šte. 168.

V LJUBLJANI

Telefon šte. 168.

priporoča svojo

izborna pivo v sodeih in steklenicah.

ZALOGA V SPODNJI ŠIŠKI.

Kavarna

„Unione v Trstu“

ulica Caserma in Torre Blanca
se priporoča.